Jos van Kempen kiest voor langetermijnaanpak

INVESTEREN IN BODEM EN TOEKOMST

Een oranje markering in het land van akkerbouwer en loonwerker Jos van Kempen laat precies zien waar hij als ondernemer mee bezig is. Aan de ene kant wordt gangbaar geteeld, aan de andere kant regeneratief. Onder de grond zijn de verschillen al zichtbaar. Van Kempen experimenteert inmiddels drie jaar met deze manier van boeren. Niet om snel geld te verdienen, maar vanuit een langetermijnvisie op zijn bedrijf.

Wie het erf van Jos van Kempen oprijdt, komt op een bijzondere plek terecht. Hij woont en werkt op landgoed De Hattert in Vierlingsbeek, met prachtige oude gebouwen, een gracht en zo'n vierhonderd eiken op het erf. Hier runt hij een akkerbouwbedrijf van circa 30 hectare, gecombineerd met een loonbedrijf.

"Doorgaan zoals altijd is niet vanzelfsprekend"

Van Kempen noemt zichzelf vooral een praktijkman. Geen uitgebreide theorieën, maar proberen, kijken, meten en daarvan leren. Tegelijkertijd kijkt hij nadrukkelijk naar de lange termijn. Hij is de derde generatie op het bedrijf, zijn 70-jarige vader werkt nog mee en zijn twee tienerzonen hebben interesse in het bedrijf.
De vraag wat je een volgende generatie nalaat, speelt daarom mee in zijn keuzes. Doorgaan zoals altijd is volgens hem geen vanzelfsprekendheid. Regels veranderen, het gebruik van kunstmest en gewasbeschermingsmiddelen staat onder druk en droge jaren maken water kostbaarder. "Je kunt wachten op wat er op je afkomt, maar je kunt ook zelf onderzoeken wat mogelijk is."

Verschil onder de grond

Dat onderzoeken gebeurt letterlijk in het veld. Een oranje markering verdeelt een perceel in tweeën. Op het regeneratief deel gebruikt Van Kempen onder meer compostthee, een mengsel met micro-organismen om het bodemleven te stimuleren. Regeneratief betekent minder afhankelijk worden van kunstmest en chemische middelen, meer gebruikmaken van natuurlijke processen en investeren in de kwaliteit van zijn belangrijkste bedrijfsmiddel: de grond.
Wie aan beide kanten planten uit de grond haalt, ziet verschil. De wortels van de groenbemesters aan de regeneratieve kant zijn duidelijk verder ontwikkeld. Een groter wortelstelsel kan bijdragen aan meer bodemleven en een weerbaarder gewas. "Ik wil de balans in de bodem proberen te vinden. Het is toch verbazingwekkend hoe groot de verschillen in wortelgrootte al zijn. Dat betekent iets." Boven de grond is het verschil nog niet zichtbaar. Dat was van de zomer wel het geval bij zijn suikerbieten. 'De regeneratieve stonden fier overeind waar de gangbare slap hingen."
Zijn uitgangspunt: 'Zien is geloven.' Daarom vergelijkt hij percelen, neemt monsters en legt resultaten vast. Eerdere proeven lieten zien dat minder kunstmest mogelijk is met vergelijkbare of soms betere resultaten. Maar omstandigheden verschillen ieder jaar.

Drie jaar leren

Van Kempen is inmiddels drie jaar bezig met regeneratieve landbouw. "En we leren steeds bij."Dat doet hij niet alleen. Hij is bestuurslid van Vereniging Duurzaam Bodembeheer Land van Cuijk en Maasduinen en is aangesloten bij de regeneratieve alliantie. Agrarisch ondernemers delen er kennis en doen samen praktijkervaring op. Grondbezitters die dit aanspreekt, kunnen zich aansluiten.
Die samenwerking past bij zijn manier van ondernemen. Niet allemaal afzonderlijk het wiel uitvinden, maar kennis delen en vervolgens op het eigen bedrijf uitzoeken wat werkt. Hij volgde cursussen, legde proeven aan en investeerde in machines voor onder

Links de groenbemester volgens regeneratieve landbouw met groter wortelstelsel voor gezondere bodem, rechts de gangbare teelt.

meer compost en aangepaste grondbewerking. Hij kiest bewust voor kleine stappen: eerst proberen en meten, daarna pas opschalen.

Niet voor het snelle geld

Financieel is het verhaal nog niet rond. Regeneratief werken kost Van Kempen op dit moment onder de streep geld. Machines, analyses, proeven en extra arbeid vragen investeringen, terwijl hij voor zijn producten geen hogere prijs ontvangt.

Maar hij gaat door. Want rendement gaat volgens hem niet alleen over het volgende boekjaar. Als een gezondere bodem uiteindelijk beter water vasthoudt, voedingsstoffen efficiënter benut en weerbaardere gewassen oplevert, kan het bedrijf op langere termijn minder afhankelijk worden van kostbare input. Kosten voor brandstof, beregening en arbeid zijn hoog, terwijl opbrengstprijzen sterk schommelen. Daarnaast verandert de regelgeving voortdurend. Van Kempen zegt daarom dat hij nauwelijks drie jaar vooruit durft te rekenen.

Die langetermijnvisie botst volgens Van Kempen soms met regelgeving. Landbouwregels schrijven regelmatig voor op welke datum iets moet gebeuren, terwijl bodem en weersomstandigheden zich niet door de kalender laten sturen. Hij ziet liever dat overheden meer kijken naar meetbare resultaten over meerdere jaren. Verbetert de bodem? Is minder kunstmest of chemie nodig? Neemt uitspoeling af? Geef ondernemers vervolgens ruimte om met hun vakmanschap te bepalen hoe ze die doelen bereiken.

Van Kempen wil zijn aanpak de komende jaren verder uitbouwen. Hoe zijn bedrijf er over twintig jaar uitziet, weet hij niet. Wel wil hij ervoor zorgen dat er voor een mogelijke volgende generatie iets staat waarop zij verder kunnen bouwen. De oranje markering in het land past daar mooi bij. Twee manieren van werken liggen er letterlijk naast elkaar. De praktijkman kijkt, vergelijkt en leert. Niet om morgen al het hoogste rendement te halen, maar om vandaag uit te zoeken wat zijn bedrijf op lange termijn sterker kan maken.